

การนำเสนอความเป็นไทยผ่านทางภาพยนตร์การ์ตูนละครชุดเรื่อง “Snowpiercer (2013)”

ANALYSIS OF SOCIAL CLASS IN A HOLLYWOOD FILM “SNOWPIERCER (2013)”

พระภาณุทัต โสภณปญโญ Phra Panutat Sopanapanyo

จันทนี กันโท Jantanee Kanto

กิจษภาส กุลธเศรษฐี Kitsaphat Kunthasetthi

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

asdfor126@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้คือเพื่อวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นทางสังคมที่ปรากฏในผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้พรรณนาวิเคราะห์เพื่อค้นหาประเด็นชนชั้นทางสังคมของภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” ผ่านทางวัจนภาษาและอวัจนภาษา สำหรับวัจนภาษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น การสนทนาของตัวละคร และคำบรรยายได้ภาพสำหรับอวัจนภาษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้สี โทน การออกแบบตัวละคร เป็นต้น

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของประเด็นชนชั้นทางสังคมที่แสดงในภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่องนี้มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบด้วยกัน องค์ประกอบแรกคือที่อยู่อาศัย เช่น โดยจะเห็นได้ว่าที่อยู่อาศัยของคนท้ายขบวนจะมีพื้นที่คับแคบและอาศัยอยู่แบบรวมกัน เป็นต้น องค์ประกอบที่สองคือฐานะ เช่น ผู้ที่ฐานะยากจนจะได้อยู่ท้ายขบวน ส่วนคนที่มีฐานะปานกลางก็จะได้อยู่กลางขบวน และคนที่มีฐานะร่ำรวยจะได้อยู่ท้ายขบวน เป็นต้น องค์ประกอบที่สามคือชนชั้น เช่น คนที่อยู่ท้ายขบวนบางส่วนจะได้เป็นชนชั้นแรงงาน คนที่อยู่กลางขบวนก็จะเป็นชนชั้นกรรมาชีพ ส่วนหัวขบวนคือชนชั้นปกครอง องค์ประกอบที่สี่คือเชื้อชาติ ในขบวนของรถไฟนั้นจะมีผู้คนมากมายหลายเชื้อชาติที่ขึ้นมาสู่รถไฟขบวนนี้ องค์ประกอบที่ห้าคือสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ผู้คนท้ายขบวนจะต้องหาสิ่งต่างๆเองเพื่อมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับตัวเอง ส่วนผู้คนหัวขบวนจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

พร้อม เช่น เครื่องใช้ ห้องอาบน้ำ ห้องนอน เป็นต้น องค์ประกอบที่หกอาหาร เช่น คนท้ายขบวนจะได้กินแค้โปรตีนแท่งที่ทำมาจากแมลงสาบ ส่วนหัวขบวนจะได้กินอาหารที่หรูหราต่างๆ เป็นต้น

คำสำคัญ : ขนชั้นทางสังคม วัฒนธรรม วจนภาษา อวจนภาษา ภาพยนตร์ฮอลลีวูด สโนว์เพียเซอร์.

Abstract

According to the research, there are six elements of social class in this Hollywood film. The first component was housing, e.g., it could be seen that the housing of those at the end of the train were cramped and lived in a combination, etc. The second component was wealth, i.e. those who were poor would be at the end of the train. As for people of medium status, they would be in the middle of the procession, and wealthy people at the end of the train, etc. The third element was class, for example, those at the rear of some of the trains were working class. The person in the middle of the procession would be the working class. The head of the procession was the ruling class.

The fourth element was ethnicity. In the carriage of the train, there would be people of various nationalities boarding this train. The fifth element was convenience, for example, the people at the end of the procession must find their own things to use for their own convenience. As for the people at the head of the train, there would be amenities such as utensils, toilets, bedrooms, etc. The sixth element was food, for example, the people at the end of the train would only be able to eat protein bars made from cockroaches. The head of the procession would be able to eat various luxurious foods, etc.

Keyword: Social class, verbal language, non-verbal language, Hollywood film, Snowpiercer

บทนำ

ปัจจุบันชนชั้นทางสังคมอธิบาย ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมในการทบทวนทางวรรณกรรมในส่วนของแนวคิดทฤษฎีทางสังคม ที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นจุดต้นของความแตกต่างทางสังคม ทั้งโชคชะตาที่ถูกกำหนดโดยธรรมชาติ โดยวัฒนธรรม หรือโดยสถานะการณ์ทางสังคมล้วนก่อให้เกิดความแตกต่างทางสังคม ช่วงชั้นทางสังคม และความไม่เท่าเทียมทางสังคม การจำแนกผู้คนด้วยตัวชี้วัดทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ (1).จำแนกด้วยตัวชี้วัดช่วงชั้นทางสังคมเชิงภววิสัย ได้แก่ 1.)ชาติกำเนิด 2.)พื้นฐานการดำเนินชีวิตในครัวเรือน 3.)เศรษฐกิจ 4.)การศึกษา 5.)สุขภาพ และ (2).จำแนกด้วยตัวชี้วัดช่วงชั้นทางสังคมเชิงอัตวิสัย ได้แก่ 1.)สถานะภาพทางสังคม 2.)อิสระภาพและเสรี 3.)การตรวจภาพ 4.)การบริโภคและรูปแบบการดำเนินชีวิตการดำเนินชีวิต และ 5.)การตระหนักในชนชั้น ทั้งนี้ชนชั้นทางสังคมจึงต้องค้นหากลุ่มประชากรกลุ่มที่อยู่ในจุดเสียเปรียบ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือในการสร้างโอกาสในชีวิตและ จะเป็นการสร้างความเท่าเทียมในสังคมและสร้างความเป็นธรรมให้สังคมต่อไป (นิสาพร วัฒนศัพท์ ฐานิดา บุญวรรณ และศิวาภรณ์ ไชยเจริญ, 2559) สังคมไทยได้แบ่งผู้คนในสังคมออกเป็นสี่ชนชั้นตามสถานะทางสังคม ดังนี้ ชนชั้นปกครอง ชนชั้นข้าราชการ ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง ในด้านการเมืองการปกครองของไทยนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ยุคสมัย ถึงแม้ว่าโครงสร้างทางสังคมไทยอาจจะแบ่งผู้คนออกเป็นสี่ชนชั้น แต่การเมืองการปกครองของไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นการปกครองโดยชนชั้นนำคือ ชนชั้นปกครอง คือ ยุคการปกครองที่ 1 ยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อำนาจของการเมืองการปกครองอยู่ที่กษัตริย์ ยุคการปกครองที่ 2 ยุคอำมาตยาธิปไตย อำนาจการเมืองการปกครองที่อยู่กับข้าราชการชั้นสูง ยุคการปกครองที่ 3 ยุคประชาธิปไตย ซึ่งยุคนี้นักศึกษา ปัญญาชนจะมีบทบาทในการเมืองการปกครอง ยุคการปกครองที่ 4 ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ ยุคนี้เป็นการประสานอำนาจของการเมือง การปกครองระหว่างข้าราชการต่างๆ นักธุรกิจ และนัการเมือง ยุคการปกครองที่ 5 ยุคธนาธิปไตย เป็นยุคที่มีอำนาจการปกครอง ที่เกี่ยวนักธุรกิจและนักการเมือง และยุคที่ 6 ยุคมวลชนธิปไตย เป็นยุคที่ถือว่ามีกรรวมกลุ่มทางการเมืองของประชาชน เพื่อที่จะเรียกร้องให้มีการเมืองการปกครองตามกลุ่มที่ต้องการ โดยได้อธิบายต่อไปอีกว่า ประเทศไทยนั้นมีโครงสร้างทางชนชั้นในสังคมแบ่งออกเป็นลำดับชั้นที่สามารถพิจารณาแบ่งออกมาเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ตามสถานะภาพทางสังคม ดังนี้

อันดับที่หนึ่ง คือ ชนชั้นปกครอง ตั้งแต่กษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการทหารระดับสูง องคมนตรี หน่วยงานพรรคการเมือง

อันดับที่สอง คือ ขนชั้นข้าราชการที่มีอำนาจบริหาร รวมทั้งข้าราชการทั่วไป

อันดับที่สาม คือ ขนชั้นกลาง พวกพ่อค้าต่างชาติที่มาอาศัยในประเทศ ทักจะเป็นลูกหลานชาวจีน ขนชั้นกลางในเมืองหลวงและเมืองใหญ่

อันดับที่สี่ คือ ขนชั้นล่าง พวกพนักงาน คนงาน ชาวนา ชาวไร่ ชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นประชาชนที่มีจำนวนมากกว่าชนชั้นอื่นๆ แต่ก็ไม่ได้รับการนับถือและถูกเอาเปรียบจากชนชั้นอภิสิทธิ์ตลอดมา ขนชั้นนี้จะเข้าถึงทรัพยากรได้ยากและไม่มีอำนาจที่จะต่อรองในระบบเศรษฐกิจ (จิตติมา อานสกุลเจริญ, 2558) ณ ปัจจุบันนี้ในสังคมไทยเรามีการแบ่งชนชั้นแบบง่ายๆ ให้เห็นแทบทุกวงการสถาบัน หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน คนที่อยู่ในสังคมต่างๆมักจะแบ่งชนชั้นทางสังคมเพื่อสร้างกลุ่มของตนเอง พรรคพวกของตนเอง กลุ่มของตนเองเพื่อแยกคนของตนเองเป็น 2 กลุ่มขึ้นไป ซึ่งเราจะเห็นการแบ่งชนชั้นทางสังคมชัดเจน 4 ลักษณะการแบ่งชนชั้นดังนี้ 1.) สังคมเมือง กับสังคมชนบทซึ่งสังคมเมืองจะแบ่งกันด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีฐานะทางสังคมสูง มีรายได้สูง มีความทันสมัยโดยใช้วิถีการดำรงชีวิตด้วยแฟชั่น ส่วนสังคมชนบท เป็นสังคมวิถีชีวิตดั้งเดิม วิถีชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติ อยู่กับผู้คนที่ไม่หนาแน่น อยู่แบบเรียบง่าย ไม่มีเป้าหมายหลักในการดำเนินชีวิต มีการกำหนดตัวชีวิต 2.) คนรวย กับคนจน เป็นฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดว่าใครมีเงิน มาแบ่งแยกคนในสังคมออกจากกันอย่างชัดเจน คนรวยจะสะท้อนความครบถ้วนของ เงิน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถหรู รถแพง หรือการใส่ทองใส่เครื่องประดับราคาสูง หรือของแบรนด์เนมที่รู้จักกันทั่วโลกหรือเป็นสากล ความมั่นคงในชีวิต (หน้าที่การงาน ธุรกิจ การสร้างงานและงานเสริม) การศึกษาที่สูง หรืออำนาจบารมีที่อยู่สูงกว่าคนอื่น ส่วนคนจนจะมีความยากลำบากในการใช้ชีวิต เมื่อมีผลกระทบกับเศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตทันที 3.) คนเสื้อเหลือง กับคนเสื้อแดง เป็นการมองในมุมมองของด้านการเมืองที่สังคมของคนไทยมองว่า เสื้อเหลืองเป็นกลุ่มคนที่มีอภิสิทธิ์ชนชั้นเหนือกว่าคนทั่วไป มีด้านฐานะเป็นพ่อค้า มีการศึกษา นักธุรกิจ ข้าราชการชั้นสูง พวกใกล้ชิดเจ้านายชั้นสูง พวกอำมาตย์ เป็นกลุ่มข้าราชการ ข้าราชการ ขุนนาง ที่ปรีชาชาญผู้ใหญ่ที่มีความใกล้ชิดพระราชอำนาจ ส่วนกลุ่มเสื้อแดง ได้เปรียบเทียบตนเองว่าเป็นกลุ่มไพร่ หรือสามัญชนคนเดินดินทั่วไป ที่ไร้ศักดินาใดๆ มีแต่เพียงกำลังกายและกำลังใจต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย มีต้นทุนของสังคมที่น้อย มีฐานการศึกษาที่ไม่สูง ต่อสู้ด้วยฐานที่แร้นแค้น หรือเรียกตนเองอีกอย่างว่า “คนรากหญ้า” หรือเรียกง่าย ๆ ว่า “ราษฎร” นั่นเอง 4.) สถาบันการศึกษา คือมีการแบ่งชนชั้นผ่านการเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่างๆและการเลือกเข้าไปทำงานในการดูแลสถาบันการศึกษาเป็นหลัก

ก่อนที่จะดูความสามารถของคน คนที่เรียนในสถาบันของ ราชภัฏ ราชชมงคล มหาวิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งที่ดูมีฐานะทางสังคมที่ดูดีด้อยกว่าคนที่เรียนสถาบันการศึกษาที่เป็น มหาวิทยาลัยหลัก เช่น มหิดล จุฬาลงกรณ์ ธรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เชียงใหม่ สงขลา ขอนแก่น เอแบค นครสวรรค์ ม.กรุงเทพ เป็นต้น (อุทัย หิรัญโต, 2522)

นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสได้นำเสนอชนชั้นและทุน เพื่อทำให้เปิดความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในสังคม ปีแอร์ บูร์ดิเอดูอพยายามให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของชนชั้น และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสื่อทอดตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลต่างๆ และพื้นที่ทางสังคม อีกทั้งเงื่อนไขของความเป็นชนชั้น และความแตกต่างของบุคคล คือ ทุน ซึ่งทุนที่บุคคลและชนชั้นครอบครองนั้นมีได้มีเพียงทุนทางเศรษฐกิจ แต่มีทุนรูปแบบอื่นๆอีก อันได้แก่ ทุนวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนสัญลักษณ์ ซึ่งทุนของแต่ละแบบจะมีเงื่อนไขในการไขได้มาที่ต่างกัน รักษา และสืบทอดต่างกัน การได้ทุนมาส่วนใหญ่แล้วล้วนแต่ต้องใช้เวลา ทั้งนี้ทุนก็สามารถเปลี่ยนรูปแบบได้ผ่านการยอมรับของผู้คนในสังคมนั้นๆ

ชนชั้น ความคิดเกี่ยวกับเรื่องของชนชั้นนั้นมีความสำคัญต่อการอธิบายสังคมและความไม่เท่าเทียมกันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง สังคมหรือเศรษฐกิจ กรอบแนวคิดในการอธิบายชนชั้นอาจแบ่งได้ดังนี้ (Robertson, 2002, pp. 76-77) แนวคิดแรก คือ แบบมาร์กซิสต์ (Marxist) และแนวคิดแบบสังคมศาสตร์ (Social Science)

แนวคิดของมาร์กซิสต์ (Marxist) ได้อธิบายสภาพการณ์ของสังคม ชนชั้นถือว่าสำคัญ เนื่องจากคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เชื่อว่าการพัฒนาการของประวัติศาสตร์ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยความขัดแย้งของชนชั้น คือ ระหว่างชนชั้นแรงงานและชนชั้นไพร่ ชนชั้นแรงงานถือว่าเป็นชนชั้นที่อยู่ในระดับต่ำสุด ที่ถูกขูดรีดจากชนชั้นอื่น และก็ไม่มียุทธอำนาจที่จะไปทำลายชนชั้นอื่น เว้นแต่จะได้รับชัยชนะจากขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาสังคม มาร์กซ์ได้เสนอไว้ว่าจะไม่มีชนชั้นอยู่เลย ด้วยการอธิบายของมาร์กซ์นั้น ชนชั้นจึงถูกจัดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ที่เกิดวิธีการผลิต กล่าวคือ ใครเป็นเจ้าของและควบคุมการผลิตของเศรษฐกิจ ก็จะเป็นชนชั้นแรงงานและชนชั้นปกครองในสังคม แต่ว่าใครที่ไม่ใช่เจ้าของหรือไม่ได้ควบคุมการผลิตของเศรษฐกิจก็ต้องขายแรงงานและกลายเป็นผู้ปกครอง ผู้ที่ถูกขูดรีดจากนายจ้างและผู้ปกครอง

บูร์ดิเอดูอได้อธิบายเกี่ยวกับชนชั้นอย่างเป็นรูปธรรมผ่านงานที่เขาได้ศึกษาเมื่อปี ค.ศ.1996 (Bourdieu, 1989, p. 117) โดยได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้น กับสเนียมที่แสดงให้เห็นได้จากทุนของเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม โดยที่บูร์ดิเอดูอได้ศึกษาการใช้จ่ายของผู้คนจาก

กลุ่มอาชีพต่างๆ ที่จัดอยู่ในชนชั้นเดียวกัน พบว่าในกลุ่มทุกกลุ่มอาชีพจะมีสัดส่วนของการใช้จ่ายเพื่อ
การเป็นเจ้าของของที่พักอาศัยเป็นลำดับแรก การพักผ่อนที่โรงแรมในวันหยุดจึงเป็นลำดับสอง การ
เป็นเจ้าของรถยนต์หรูเป็นลำดับที่สาม และการเป็นเจ้าของเรือเป็นลำดับสุดท้าย สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็น
ถึงชนชั้นเดียวกันและมีรสนิยมที่เหมือนกัน โดยที่เงื่อนไขได้กำหนดรสนิยมที่แสดงถึงความเป็นชนชั้น
คือ ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมนั่นเอง

นอกจากนั้นการศึกษาดังกล่าว ที่บูร์ดิเอยังได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคและปฏิบัติทาง
วัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพต่างๆ เพราะคือ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงรสนิยมของชนชั้น ซึ่งพบว่ากลุ่มอาชีพที่
จัดอยู่ในชนชั้นล่างนั้น คือ คนงานในภาคเกษตร และเกษตรกร ซึ่งมีทุนทางเศรษฐกิจที่น้อยกว่ากลุ่ม
อาชีพที่จัดอยู่ในชนชั้นสูง คือผู้ประกอบการทางพาณิชย์ นักการอุตสาหกรรม ผู้บริหารระดับสูง
วิศวกร ครูระดับมัธยมและระดับของอุดมศึกษา และผู้ที่ประกอบวิชาชีพเฉพาะสาขา ประมาณสาม
เท่าทั้งนี้ไม่ว่าจะพิจารณาจากรายได้ที่เฉลี่ยต่อครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อหัว หรือแม้แต่การ
ครอบครองของวัตถุ คือ การที่เป็นเจ้าของบ้านหลังที่สอง โทรศัพท์ และเครื่องซักผ้า พบได้ว่าชนชั้นสูง
สามารถเป็นเจ้าวัตถุดังกล่าวนี้ได้มากกว่าชนชั้นล่าง (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, มมป)

ได้อธิบายว่านักสังคมวิทยาได้แบ่งประเภทของการแบ่งชนชั้นทางสังคมนั้น แบ่งออกเป็น
3 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบวรรณะ (Caste system) เป็นการแบ่งชนชั้นทางสังคมโดยการถือวรรณะ
ทางวงศ์ตระกูลหรือครอบครัว (2) ระบบฐานันดร (Estate system) เป็นระบบที่เกิดขึ้นในแถบยุโรป
และญี่ปุ่นในสมัยกลาง (3) ระบบชนชั้น (Class system) เป็นระบบที่มีอยู่ในสังคมของอุตสาหกรรม
สมัยใหม่ ทั้งนี้ยังเป็นเพราะกฎเกณฑ์ในด้านอื่นๆ อีก อนึ่งในบางสังคมนั้น ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ
เป็นสิ่งที่สังคมได้ใช้เป็นมาตรฐานในการวัด (rate) และกำหนดชั้น (rank) ในระหว่างบุคคลที่
กล่าวมานี้ เรียกกันว่า เป็นการแบ่งชนชั้นทางสังคมโดยมีกฎเกณฑ์ที่มีมิติเดียว (unidimensional
criteria) ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชนชั้นสูง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้ต่ำ
นอกจากนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกานิยมแบ่งชนชั้นออกเป็น 6 ชั้น คือ 1.ชนชั้นสูง (upper class) 2.
ชนชั้นกลางค่อนข้างสูง (upper-middle class) 3.ชนชั้นกลางค่อนข้างต่ำ (lower-middle class) 4.
ชนชั้นต่ำค่อนข้างสูง (upper-lower class) 5.ชนชั้นค่อนข้างต่ำ (lower-lower class) 6.ชนชั้นต่ำ
(lower class) ส่วนทัศนะของคอมมิวนิสต์ที่เกี่ยวข้องกับระบบชนชั้น ถือหลักความมั่งคั่งเป็นหลักและ
เจ้าของธุรกิจการผลิตที่เรียกว่า ชนชั้นกฏุมพี (Bougeois) เป็นชนชั้นสูง ส่วนมากเป็นนายทุน ส่วน

คนที่ไม่ได้เป็นเจ้าของการผลิตและเป็นผู้ที่ใช้แรงงาน และได้รับค่าจ้างตอบแทนการทำงานนั้น เรียกว่า ชนชั้นกรรมาชีพ (Proletariat) ถือเป็นชนชั้นต่ำ (อาณนท อาภากริรมย์, 2518)

Lasswell (อ้างใน จิตติมา อานสกุลเจริญ. (2558)) ได้กล่าวไว้ว่า ชนชั้นผู้นำคือผู้ที่มี อิทธิพลในการหาผลประโยชน์หรือคุณค่าจากสังคมให้ได้มากที่สุด โดยได้จำแนกลักษณะของคุณค่า ออกเป็นตำแหน่ง (Deference) รายได้ (Income) และสวัสดิภาพ (Safety) นอกจากนั้นทุกสังคมต้อง มีการแบ่งคนออกเป็นสองชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นนำ (Elite) และมวลชน (Mass) ซึ่งจะอยู่ภายใต้การ ปกครองของชนชั้นนำ

นอกจากนั้นตลอดการปกครองแห่งราชอาณาจักรสยามของคนไทยสู่คนไทยปัจจุบันมีชนชั้น อย่างชัดเจนนับตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัย (ราว พ.ศ. 1792 – 2006 อายุราว 215 ปี) ที่มีระบบของชน ชั้นแนวดิ่ง 4 ชนชั้น ดังนี้

- (1) พ่อขุน เป็นชนชั้นผู้ปกครอง (พระมหากษัตริย์)
- (2) ลูกขุน เป็นข้าราชการบริพาร ข้าราชการชนชั้นปกครองของเมืองหลวง หัวเมืองใหญ่ น้อย และภายในราชสำนัก และเป็นกลุ่มผู้คนที่ใกล้ชิดและได้รับการไว้วางใจจากเจ้า เมือง
- (3) ไพรหรือสามัญชนคือราษฎรคนทั่วไปที่อยู่ในราชอาณาจักร
- (4) ทาส เป็นชนชั้นที่ไม่มีอิสระในการดำรงชีวิตอย่างสามัญชนหรือไร

อาณาจักรอยุธยา (ราว พ.ศ. 1893 - 2310 อายุราว 417 ปี) อาศัยระบบศักดินา ซึ่งเป็น ระบบที่กำหนดชนชั้นทางสังคม คือการกำหนดสิทธิในการถือครองที่นาสูงสุด ตลอดจนถึงสิทธิและ หน้าที่ตามจำนวนที่ดินตามสิทธิ์ด้วย ทำนองเดียวกันนั้นระบบเจ้าขุนมูลนาย (feudalism) ของทวีป ยุโรป มีระบบของชนชั้นแนวดิ่ง 5 ชนชั้นดังต่อไปนี้

ชนชั้น	ศักดินา (ไร่)
เจ้านายและฝ่ายใน	2,500-100,000
เจ้านายชั้นรอง/นางใน	100-1,000
ขุนนาง	25-10,00
ไพร่	5-20
ทาส	5

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤติโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

นอกจากนี้ “พระสงฆ์” มีบทบาทสำคัญมากในการเข้ามาเป็นชนชั้นทางสังคมที่ได้รับความเคารพนับถือจากชนชั้นปกครองและชนชั้นของผู้ถูกปกครองอย่างมากเข้ากัน

สมัยอาณาจักรกรุงธนบุรี สังคมไทยนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับอยุธยา คือมีการแบ่งชนชั้นนั้นออกเป็น 5 ชนชั้น ได้แก่ (1) พระมหากษัตริย์ (2) พระบรมวงศานุวงศ์ (3) ขุนนาง (4) ไพร่ ถือว่าเป็นชนชั้นที่มีมากที่สุดในสังคม และ (5) ทาส

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ระบบการสมบูรณาญาสิทธิราชได้ขึ้นการปกครองที่มีการแบ่งของชนชั้นออกเป็น 4 ชนชั้น คือ (1) เจ้านาย พระมหากษัตริย์ หรือผู้สืบทอดเชื้อสายมาจากพระมหากษัตริย์ ซึ่งราชสกุลยศจะมีเพียง 5 ชั้นคือ 1) เจ้าฟ้า เป็นชนชั้นสูงสุด เจ้าฟ้าคือ พระโอรสธิดาของพระมหากษัตริย์อันประสูตจากอัครมเหสี 2) พระองค์เจ้า คือ พระโอรสธิดาของพระมหากษัตริย์อันประสูติแต่พระสนม หรือเป็นพระโอรสธิดาของเจ้าฟ้า 3) หม่อมเจ้า คือ พระโอรสธิดาของพระองค์เจ้า 4) หม่อมราชวงศ์ คือ บุตรธิดาของหม่อมเจ้า 5) หม่อมหลวง คือ บุตรธิดาของหม่อมราชวงศ์ พร้อมยังมีชั้นสูงสุด คือ กรมพระยา กรมพระ กรมหลวง กรมขุน กรมหมื่น ตามลำดับหรือพวกที่มักจะเรียกตนเองว่า “อมาตย์” จะอยู่ในจำพวกของลำดับถัดมา (2) ขุนนาง หรือข้าราชการ ได้แก่ สมเด็จเจ้าพระยา เจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น พัน ทนาย ซึ่งเหล่าพวกขุนนางนั้นจะมีศักดินาตั้งแต่ 400 ไร่ขึ้นไป (3) ไพร่ หรือ สามัญชนโดยเป็นผู้ชายที่มีอายุตั้งแต่ 18-60 ปี ชายฉกรรจ์ที่เป็นสามัญชนจะต้องสักเลก เพื่อสังกัดเจ้านายหรือขุนนางคนใดคนหนึ่งจะเรียกว่า มูลนาย หากผู้ใดขัดขึ้น หรือไม่ยอมสังกัดมูลนาย หรือไปรายงานตัวที่จะเป็นไพร่ จะมีโทษและจะไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เช่น ไม่มีสิทธิในการถือครองที่ดินทำกิน จะฟ้องร้องใครไม่ได้ (Harold, D. Lasswell, 1968) วิลเฟรโด โต พาเรโต และเกตาโน โมสกา (Vilfredo Pareto & Gaetano Mosca) กล่าวว่าหลักการ พื้นฐานของชนชั้น คือ ความเหนือกว่าของบุคคลผู้ซึ่งจะขึ้นมาเป็นชนชั้นนำ โดยพาเรโต เชื่อว่า คนที่เป็นชน ชั้นนำจะต้องมีความฉลาดที่เหนือกว่า คุณลักษณะเชิงจิตวิทยา คือสิ่งที่เป็นพื้นฐานของชนชั้นน ำปกครอง พาเรโตเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งสำคัญจะเกิดขึ้นเมื่อชนชั้นนำคนหนึ่งขึ้นมาแทนที่ชนชั้นนำคน เดิม คือกระบวนการหมุนเวียนของชนชั้นนำ (Circulation of Elites) คือชนชั้นนำทุกคนจะต้องค่อยๆ เสื่อมลง สูญเสียความเข้มแข็งของตนเอง เมื่อเป็นดังนี้ ผู้นำที่ปกครองด้วยกำลังจะสูญเสียจินตนาการและความหลักแหลมในการดำรงรักษาไว้ซึ่งหลักการและการปกครองตนเอง สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างพาเรโตและโมสกา คือ พาเรโตเชื่อว่าคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับชนชั้นปกครองเหมือนกันในทุกๆ เวลา แต่โมสกาเชื่อว่า คุณลักษณะ ดังกล่าว เปลี่ยนแปลงไป

ในแต่ละสังคมเช่น ในบางสังคมความกล้าหาญและความเป็นนักรบในการต่อสู้ อาจ เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่การเป็นชนชั้นนำ ในขณะที่บางสังคม ทักษะ และความสามารถที่จะนำมาซึ่งความมั่งคั่งเป็นสิ่งที่ถูกพิจารณามากกว่า (วชิรวัชร งามละม่อม, มมป.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นทางสังคมผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง สโนว์เปียชเชอร์ (2013)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง การนำเสนอประเด็นชนชั้นทางสังคมผ่านทางภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นทางสังคมผ่านทางภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” โดยได้สรุปการวิเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยดังนี้

เครื่องมือการวิจัย

รูปแบบในการวิจัยเล่มนี้เป็น รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นชนชั้นผ่านทางภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “สโนว์เปียชเชอร์ (2013)” พร้อมอธิบายรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์ ตามประเด็นที่ทำการศึกษาโดยนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นทางสังคมผ่านทางภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “สโนว์เปียชเชอร์ (2013)”

ผลการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นชนชั้นทางสังคมผ่านทางภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “สโนว์เปียชเชอร์ (2013)” ที่ใช้ในการวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นทางสังคมในเรื่องนี้ โดยวิเคราะห์จากเรื่องที่ทำการศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาเรื่องของประเด็นชนชั้น ในภาพยนตร์ ผ่านแนวคิดเรื่องประเด็นชนชั้น และนวัตกรรมการสื่อสารชนชั้นที่ใช้ในภาพยนตร์เรื่องนี้ผ่านแนวคิด เกี่ยวกับนวัตกรรมการสื่อสาร ในเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึง

รายละเอียดแต่ละด้านในเชิงลึก โดยการใช้วิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) ตัวบทสนทนาของนักแสดงและอากัปกิริยาที่แสดงออกมา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลการศึกษา ในรูปแบบพรรณนาอธิบาย จากการศึกษาวิจัยพบว่าภาพยนตร์มีการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในการนำเสนอ บทวิเคราะห์การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ดังนี้

1. Residence ที่อยู่อาศัย ในภาพยนตร์เรื่อง “สโนว์เพียชเชอร์ (2013)” ตามที่ได้วิเคราะห์ในเรื่อง สิ่งทีวิเคราะห์ออกมาได้ข้อมูลเยอะที่สุด คือที่อยู่อาศัย Residence ซึ่งที่อยู่อาศัยของผู้คนท้ายขบวนนั้น จะมีการอาศัยอยู่แบบรวมกัน ซึ่งความเป็นอยู่ก็ค่อนข้างลำบาก และแออัดเป็นอย่างมาก ในเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่าสถานที่ต่างๆในเรื่องนั้นค่อนข้างแตกต่างกัน ซึ่งผู้คนท้ายขบวนนั้นจะได้นอนในพื้นที่รวมกัน ซึ่งหัวขบวนของรถไฟกลางขบวนของรถไฟและท้ายขบวนของรถไฟนั้น การเป็นอยู่และการนอนนั้นต่างกันโดยสิ้นเชิง สถานที่ต่างๆภายในขบวนรถไฟนี้บ่งบอกได้ถึง ชั้นชั้นของผู้คนในรถไฟ ซึ่งคนท้ายขบวนจะมีเพียงแค่พื้นที่แออัดส่วนคนหัวขบวนจะมีสถานที่มากมายต่างๆดังต่อไปนี้

2. Position ฐานะ เมื่อพูดถึงฐานะความเป็นอยู่ของผู้คนนั้น แต่ละคนก็ต่างมีฐานะเป็นของตัวเอง ขึ้นอยู่กับว่าจะมีฐานะยากจนหรือร่ำรวย ซึ่งฐานะนั้นมีตัวแปลคือเงิน คนที่มีเงินมากก็จัดอยู่ในฐานะร่ำรวย ส่วนคนที่พอมีพอใช้ก็จัดอยู่ในฐานะปานกลาง และคนที่ไม่มีเงิน ก็จัดอยู่ในฐานะยากจน ซึ่งในเรื่อง สโนว์เพียชเชอร์นี้ คนที่มีฐานะร่ำรวยนั้นจะได้อยู่ข้างหน้าขบวนรถไฟ ซึ่งมีความสะดวกสบาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทุกอย่างซึ่งต่างจากคนท้ายขบวนที่มีฐานะยากจน ซึ่งได้ขึ้นรถไฟขบวนนี้ฟรีจึงได้อยู่ท้ายขบวน ซึ่งจะแบ่งออกมาได้ 3 ประเภท คือ

2.1 ฐานะร่ำรวย ผู้คนที่มีฐานะร่ำรวยนั้นจะมีสิทธิมากกว่าผู้อื่นเพราะว่าได้ซื้อตั๋วที่มีราคาแพงในการขึ้นมาอยู่บนรถไฟและจะได้อยู่หน้าสุดของขบวน

2.2 ฐานะปานกลาง ผู้คนที่มีฐานะปานกลางก็จะเรียกว่าผู้คนทั่วไปที่ซื้อตั๋วมาในราคาถูกเพื่อที่จะขึ้นมาใช้ชีวิตบนรถไฟและจะได้อยู่แถวกลางของขบวนรถไฟ

2.3 ฐานะยากจน ผู้คนเหล่านี้ได้ขึ้นรถไฟมาและได้อยู่ท้ายขบวนเพราะไม่มีเงินในการซื้อตั๋วขึ้นมา

3. Class ชั้นชั้น ในเรื่อง ชั้นชั้นในสังคมของรถไฟนั้นมีการเปรียบเทียบกับกันอย่างชัดเจน ผู้คนที่อยู่หัวขบวนก็มีชั้นชั้นที่สูงกว่าผู้คนท้ายขบวนและคอยควบคุมทุกอย่างเพื่อให้รถไฟนั้นสมดุลที่สุด

3.1 คนชั้นสูง คือผู้ที่คอยปกครองขบวนรถไฟและคอยควบคุมรถไฟให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น รัฐมนตรีต่างๆ การ์ดผู้คอยดูแลความปลอดภัย และเจ้าของรถไฟ

3.2 คนชั้นกลาง คือผู้ที่อยู่แถวๆหัวขบวนรถไฟ ที่ได้ซื้อตั๋วเพื่อขึ้นมายู่บนรถไฟ และใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย

3.3 คนชั้นล่าง คือผู้ที่ไม่มีเงินในการซื้อตั๋วและขึ้นรถไฟมาฟรี คนกลุ่มนี้จะได้อยู่ท้ายขบวนและได้รับการปฏิบัติอย่างกับไม่ใช่คนเพราะว่าคนที่ขึ้นมามีประชากรเยอะเกินไปจึงทำให้ต้องอยู่กับอย่างแออัด

4. Ethnicity เชื้อชาติ ในภาพยนตร์เรื่องนี้มีผู้คนมากมายหลายเชื้อชาติที่ขึ้นมายู่บนรถไฟขบวนนี้ ถึงแม้จะมีหลายเชื้อชาติก็ไม่ได้กำหนดว่าใครนั้นจะได้อยู่หัวขบวนท้ายขบวนหรือว่ากลางขบวน ทุกคนนั้นต่างถูกแบ่งแยกจากชนชั้นหรือฐานะต่างๆ

5. Facilities สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในเรื่องนั้น จะเห็นได้ชัดเลยว่าผู้คนท้ายขบวนนั้นแทบจะไม่ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเลย นอกจากจะผลิตขึ้นมาเพื่อใช้อำนวยความสะดวกให้กับตัวเอง ต่างกับผู้คนหัวขบวน ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม เช่น ห้องสมุด ห้องตัดเสื้อ ร้านอาหาร บาร์ ร้านทำฟัน ร้านทำผม และอีกมากมาย

6. Food อาหาร อาหารภายในเรื่องนั้นค่อนข้างที่จะเห็นไม่ค่อยเยอะเพราะว่าผู้คนท้ายขบวนนั้นจะได้กินแค่อย่างเดียว คือ แท่นโปรตีนที่ทำมาจากแมลงสาบ ส่วนอาหารของผู้คนหัวขบวนจะมีทั้งผักต่างๆ ซูชิ ไข่ สเต็ก และอื่นๆ ที่ปลูกหรือเพาะพันธุ์ไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ “ประเด็นชนชั้นทางสังคม” ในภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” ผู้วิจัยค้นพบว่า ภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Snowpiercer (2013)” ได้นำเสนอประเด็นชนชั้น 6 ประเด็น คือ 1. Residence ที่อยู่อาศัย 2. Position ฐานะ 3. Class ชนชั้น 4. Ethnicity เชื้อชาติ 5. Facilities สิ่งอำนวยความสะดวก 6. Food อาหาร

จากการวิเคราะห์แล้วพบว่า มีประเด็นชนชั้นทางสังคมที่สอดคล้องกับทฤษฎีของ (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, มมป) และ (อุทัย หิรัญโต, 2522) มี 2 ประเด็นด้วยกัน คือ Position ฐานะ Class ชนชั้น และยังมีความแตกต่างของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมี 4 ประเด็น คือ Residence ที่อยู่อาศัย Ethnicity เชื้อชาติ Facilities สิ่งอำนวยความสะดวก และ Food อาหาร

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุปว่า “Snowpiercer (2013)” คือการรวมตัวของนักแสดงหลายสัญชาติ ไม่ว่าจะเป็นอเมริกา อังกฤษ เซก ฮังการี และ เกาหลี นำทีมโดย คริส อีแวนส์ , ทิลดา สวินตัน, เจมี เบลล์, แฮริท, จอนห์ เอิร์ท, อ็อคตาเวีย, และ ซอง โก ฮึง และ ไม่เพียงแต่นักแสดงเท่านั้นที่จะทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จ เรื่องราวของบทภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ถูกขายลิขสิทธิ์ ไปกว่า 167 ประเทศ เป็นเงินกว่า 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพียงแค่การฉายตัวอย่าง 10 นาที ก็ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ออกสู่สายตาชาวโลกไปแล้วกว่าครึ่งโลก

และหากอยากศึกษาวิเคราะห์ประเด็นชนชั้นเพิ่มเติม แนะนำไปศึกษา Elysium มีความฉากและเสียง สิ่งประกอบต่างๆที่น่าเสนอประเด็นชนชั้นทางสังคม

References

- นิสาพร วัฒนศัพท์ ฐานิดา บุญวรรณ และศิวาภรณ์ ไชยเจริญ. (2559). ช่วงชั้นทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และการอธิบายถึงความเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางในสังคม. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 10(4), 1-15.
- จิตติมา อานสกุลเจริญ. (2558). ชนชั้นและยุคสมัยการเมืองการปกครองไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(1), 7-15.
- อุทัย หิรัญโต. (2522). *ชนชั้นข้าราชการ*. หลักสูตรวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์ เข้าถึงได้จาก https://www.psclib.com/mbuisc/opac_css/index.php?lvl=author_see&id=66
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (มมป). *มโนทัศน์ชนชั้นและทุนของ ปี แอร์บ์ดิเออ*. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*. 2(1), 29-42
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2518). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: แพรววิทยา.
- Harold, D. Lasswell. (1968). *Politics Who Get What When How*. New York: Meridian BooksPublishing company
- อาจารย์วัชรวัชร งามละม่อม. (มมป). *ทฤษฎีชนชั้นนำ*. เข้าถึงได้จาก http://file.siam2web.com/trdm/article/2013328_38140.pdf